

Z IGRO DO PRAVILNEGA GOVORA

Pomembno je, da otrok že v predšolskem obdobju pridobi čimbolj intakten govor, saj s tem dosežemo, da je njegovo komuniciranje z okolico lažje. Govor spodbujamo na zanimiv in igriv način, z različnimi pripomočki (lutke, igrače, knjige, naravni materiali, ...) in ob različnih priložnostih (pred kosilom, na sprehodu, pred počitkom, ...) v vrtcu in doma.

VAJE IN GOVORNE IGRICE

A. URJENJE MOTORIKE USTNIC

1. **Otrok se čudi:** se našobi O O O O...
2. **Jezek otrok:** posnemanje jeznega otroka, ki se šobi
3. **Smejemo se:** otrok naredi špranjo
4. **Kos žvižga:** otrok posnema kosa, ki žvižga
5. **Avto brni:** otrok posnema brnenje avtomobila: ustnice naj malo ovlaži, jih stisne in pihne skozi zrak, tako da se sliši BRRR...
Ustnice se morajo dobro tresti!
6. **Telovadba ustnic:** ustnice premikamo levo-desno
7. **Pošiljamo poljubčke**
8. **Odpiramo steklenico:** pokamo z ustnicami
9. **Prijemanje predmetov z ustnicami:** prijema plastične čepke, palčke, ...
10. **Držanje palčke ali svinčnika med ustnico in nosom**

B. URJENJE MOTORIKE JEZIKA

1. **Muca pije mleko:** Otrok posnema muco, tako, da steguje jeziček iz ust in konico obrača navzgor proti nosu.
2. **Muca se umiva:** Z jezikom krožimo po zgornji in spodnji ustnici, najprej v desno, nato še v levo.
3. **Brisalci brišejo okno:** Otrok naj posnema avtomobilske brisalce – jezik je obrnjen navzgor in se premika desno – levo po zgornji ustnici. Čim hitreje se jezik premika, tem bolje je!
4. **Ližemo bonbonček:** Otrok ima zaprta usta; jeziček premika gor in dol po notranji strani ličk.
5. **Umivamo si zobe:** Z jezikom si umiva zobe, tako da masira dlesni in dela podobne gibe kakor z zobno ščetko.
6. **Ura tiktaka:** Otrok naj posluša tiktakanje ure budilke, nato pa naj jo poskuša posnemati tako, da čim hitreje in jasneje izgovarja zloge.
TIK – TAK, TIK – TAK, TIK – TAK
7. **Palček skače:** Jezik mora biti dvignjen in se hitro premika naprej T in nazaj D:
TI – DI', TI – DI', TI – DI', TI – DI'
T – D', T – D', T – D'
8. **Zapestna ura:** TDN – TDN - TDN
Pomembno je, da je jezik dvignjen in da se zlogi izgovarjajo jasno, razločno, čim hitreje!

9. **Žogica skače:** T – D , T – D , T – D , TDTDTDTDDDDDD (jeziček se drgne po alveoli - dlesni).
10. **Žabica se krega z brega:** DEGA – DEGA – DEGA – DEGA,...
Otrok naj posnema žabje skoke, nato pa še oglašanje žabe.
Čim hitreje zmore, tem bolje je!
11. **Štorklja pa jo gleda(žabo):** KLEP – KLEP – KLEP – KLEP,...
12. **Mlinček klopota:** Otrok naj posnema vrtenje mlinskega kolesa najprej z rokami, kroženje v zapestju, nato pa še z jezikom.
Čim hitreje naj izgovarja glasove BL, BL, BL, ali BR, BR, BR, tako da je jezik pri glasu L in R na zgornji ustnici!
13. **Delamo palačinke:** Posnemanje žvrkljanja testa za palačinke, med dlanmi valjamo barvico, svinčnik ali palčko. Istočasno otrok naglo premika jezik med ustnicami: BL – BL – BL – BL,...
14. **Klepetamo s puranom:** Z jezično konico drgnemo po zgornji ustnici: BLLL, BLLL,... BLLLA, BLLLO, BLLLU,...
15. **Poganjamo konjička:** Otrok posnema topotanje konjskih kopit. Z jezičkom tleska ob trdo nebo! Čim hitreje, tem bolje!

C. VAJE MEHKEGA NEBA

1. Pihalne vaje

- Kratek nosni vdih – temu sledi nosni izdih, ki naj bo dolg, globok, enakomeren.
- Pihanje skozi nos v ogledalo – ogledalo se orosi.
- Usmerjanje izdiha skozi usta – (pihanje).
- Ugašanje sveče.
- Ugašanje vžigalic.
- Pihanje v kosmič vate, ki ga položi na tla, dlan, mizo ali naveže na nit.
- Pihanje v trak, ki ga otrok drži v določeni razdalji pred usti – običajno ali aspiratorno – P,P,P,P.
- Pihanje v papirnato vetrnico.
- Pihanje v pest, kot da nas zebe: aspiracijski HU, HU, HU, HU.
- Spuščanje milnih mehurčkov.
- Pihanje pink – ponk žogice (po mizi, leže na tleh, v vodi).
- Pihanje skozi slamico v kozarec vode (dela mehurčke).
- Napihovanje gumijastih in plastičnih igrač.
- Igranje na instrumente: ustna harmonika, trobenta, piščali.
- Posnemanje smrčanja: HHRRR.
- Petje melodij le z mrmranjem.
- Igranje na glavnik.

2. Vsrkovalne vaje

- Prenašanje vode s slamico iz enega kozarca v drugi kozarec (z zadrževanjem sape).
- Prenašanje drobnih, lahkih predmetov (na slamico prisesa in prenaša koščke papirja, blaga, majhne plastične igrače).

VAJE IN IGRE ZA PRAVILNO ARTIKULACIJO NEKATERIH GLASOV

Za pravilno artikulacijo glasov je pomembna pravilna pozicija govoril, da nas bo otrok lahko posnemal, se skupaj z njim postavimo pred ogledalo in se igramo imitatorja. Glasove, ki jih otrok ne izgovarja ali jih nepravilno izgovarja razvijamo po slušni poti. Posamezni glas vadimo najprej izolirano, nato v zlogih, besedah in stavkih, kar pa delamo po navodilu logopeda.

I. GLAS S:

Ustnice so oblikovane v nasmeh, konica jezika se dotika spodnjih sekalcev (naredimo ograjico).

Otroku najprej povemo zgodbico: SIMON JE NA DVORIŠČU PRI STARI MAMI VIDEL GOSKE. ENO JE HOTEL PRIJETI. GOSKE SO SE PREPLAŠILE IN ZAČELE SIKATI: S – S – S.

1. **Otrok posnema sikanje gosi: S – S – S**
2. **Kača sika: SIK – SIK – SIK**
3. **Avtomobilska guma pušča: PSSSSSS**

II. GLAS Z:

Ustnice so oblikovane v nasmeh, konica jezika se dotika spodnjih sekalcev, glasilke se tresejo (zvoneči glas).

Zgodbica STRIC ZLATKO IMA OB ROBU GOZDA ČEBELNJAK. NEKEGA DNE MU JE MEDVED UKRADEL PANJ Z MEDOM. ČEBELE SO SE BRANILE, MEDVEDA POPIKALE IN BRENČALE: BZZZ, BZZZ, BZZZ...

1. **Otrok posnema brenčanje čebel: BZZZ...**
2. **V kozarcu ujeta muha brenči: DZ, DZ, DZ...**

III. GLAS C:

Ustnice so oblikovane v nasmeh, konica jezika se dotika spodnjih sekalcev, sprednji del jezika pritiska na zgornje dlesni.

Glas izzovemo s posnemanjem petja siničke: CI – CI – FUJ, CI – CI – FUJ

1. **Otrok posnema kihanje: ACI, ACE, ACA, ACO, ACU**
2. **Kapljica vode pade na štedilnik in zacvrči: CK, CK, CK**
3. **Cmokanje**

IV. GLAS Š:

Ustnice so zaokrožene (šobica), podobno kot pri glasu O, konica jezika je dvignjena.

Zgodbica: KOKOŠKE SO UŠLE NA VRT, KJER DELAJO ŠKODO. SPODIMO JIH TAKO, DA ZAMAHNEMO Z ROKO IN IZGOVARJAMO:
HŠŠ – HŠŠ – HŠŠ – HŠŠU – HŠŠU – HŠŠU

1. Šumenje vetra: HUŠŠŠ – HUŠŠŠ, ...
2. Zebe nas: UŠŠŠ – UŠŠŠ, ...
3. Vlaku vozi v hrib: ŠŠŠŠŠU – ŠŠŠŠU, ...

V. GLAS Ž:

Položaj govornika je isti kot pri glasu Š, le da se glasilke pri glasu Ž tresejo (zvoneči glas). Pri tem naj ima otrok roko na vratu, tako da občuti tresenje glasilk.

Glas izzovemo s posnemanjem žage, z otrokom si stojimo nasproti, se primemo za roke in jih vlečemo vsak k sebi ter žagamo: Z – Ž, Z – Ž, Z – Ž, ...

1. Žagamo s krožno žago: Ž, Ž, Ž

VI. GLAS Č:

Ustnice so našobljene, konica jezika je dvignjena.

Glas Č razvijamo iz glasu C s slušno igrico:

SINICE IN VRABCI: sinice pojejo: CI – CI – DO, CI – CI – DO, vrabci pa čivkajo: ČIV – ČIV, ČIV – ČIV, ...

1. Vlaku vozi: počasi: ČU – ČU – ČU – ČU, ... in hitro: ČČČČ

VII. GLAS L:

Konica jezika je dvignjena, robova jezika sta povešena.

Zgodbica: ŠTORKLJA IMA V GNEZDU MLADIČE IN JIM POJE:

KLEP – KLEP – KLEP – KLEP. Otroku posnema petje štoklje tudi s brušenjem, drgnjenjem kazalca in sredinca.

Kako poje:

Sestrica poje: LI – LI – LI – LI – LI

Mama poje: LE – LE – LE – LE – LE

Oče poje: LA – LA – LA – LA – LA

Dedek poje: LU – LU – LU – LU – LU

Mesar poje z globokim glasom: LO – LO – LO – LO – LO

VIII. GLAS R:

Konica jezika je dvignjena, prislonjena na zgornje dlesni, približno na isto mesto kot pri glasu D, tu jo potresemo z izpihom.

Za pridobitev glasu R vadimo vse igrice, ki jih delamo pri razgibavanju jezika in ustnic.

Za popestritev posnemamo oglašanje različnih živali oz. naravnih glasov:

1. Trobenta trobi: TRAA – RAA – RAA, TRAA – RAA – RAA
2. Petelin kikirika: KI – KI – RI – KIII, KI – KI – RI – KIII
3. Golobček gruli: GRUU – GRUU – GRUU, ...
4. Vrana kriči: KRRAA – KRRAA – KRRAA, ...

Logopedinja:

Janja Fidler, dipl. def. logoped

GOVORNE IGRICE ZA POSPEŠEVANJE IZREKE

Govora se učimo z govorjenjem, vendar je za pravilen razvoj govora nujno, da so razviti vsi čuti: sluh, vid, motorika celega telesa in motorika govoril.

Nerazgibane govorne mišice (jezik, ustrnice, mehko nebo...) lahko z različnimi igrkami oz. vajami razgibamo in s tem pospešimo artikulacijo.

Predstavila bom nekaj govornih igrk, predvsem tiste, za katere ne potrebujemo veliko pripomočkov in priprav in jih lahko izgovarjamo z manjšimi skupinami otrok. Izvajamo jih lahko z govorno motenimi otroki kot tudi s povsem normalno razvitimi predšolskimi otroki.

I. IGRICE IN VAJE ZA IZPIHOVANJE (so zelo pomembne, kajti dober izpih je osnova za pravilno izreko večine glasov – šumnikov in sičnikov, soglasnika f in v ter zapornikov t, p, b, r...).

1. Pihamo v raznobarvne trakove, ping pong žogice, gumba, lase, viseč zajčji rep, perje... .
2. Pihamo v vato (lahko si jo podajamo): izpih skozi zobe, dolg izpih na F ali H, hipen na P, T, K.
3. S slamico pihamo v vodo, ki jo s tem vzvalovimo. Da je igra bolj zanimiva, postavimo v vodo male papirnate čolničke ali pa plutovinaste zamaške.
4. Ugašamo svečo, na različne razdalje – z dolgotrajnim ali hitrim izpihom.
5. Žvižgamo, piskamo na razne piščalke, igramo na orglice... .
6. Izpihavamo milne mehurčke – otrok se nauči finega in jakostno točnega izpihovanja.
7. Pihamo skozi cevko (ali brez nje) v ping-pong žogico, ki jo usmerimo v kegljčke, ki so postavljeni na mizi.
8. Pihamo v lahko kroglico po žlebih različnih dolžin in širin.
9. Pihamo v vetrnico.

II. VAJE ZA BOLJŠE DELOVANJE MEHKEGA NEBA (zelo dobre so že prej omenjene pihalne vaje, še boljše pa so vaje vsrkavanja)

1. Grgranje vode (umivamo si zobe)
2. Igranje na glavnik
3. Mrmranje melodije
4. Žvižganje
5. Zehanje – napenjanje mišic mehkega neba. Pri tem vadimo vdih in izdih.
6. Napihovanje balonov, plavalnih pasov, igrač iz gume in podobnih snovi.
7. Vsrkavalne vaje: Skozi slamico ali debelejšo cevko vsrkamo in prenašamo predmete (vato, papirčke, grah, fižol, kovance ...) na različne razdalje (krajše, daljše).

III. VAJE JEZIKA (pomembne za pravilno izgovorjavo glasov r, l, sičnikov in šumnikov)

1. Dvigovanje jezika iz običajne lege do dlesni zgornjih zob in nazaj.
2. Jezik potisnemo, kolikor je mogoče ven iz ust in potegnemo nazaj v usta (posnemamo muco, ki pije).
3. Oblizujemo si zgornjo ustnico (muca si umiva brke).
4. Z jezično konico potujemo po robovih spodnjih in zgornjih zob (muca si umiva zobe).
5. Konico jezika potisnemo k spodnjim zobem in dvigamo hrbet jezika.
6. Široko odpremo usta in s konico jezika nihanje od enega ustnega kotička do drugega (nihanje stenske ure).
7. Konico jezika dvignemo daleč nazaj na trdo nebo, da se vidi spodnji del jezika (oponašamo zavijanje sirene tako, da izgovarjamo TD – TD).
8. Tleskamo z jezikom (poganjamo konjiča).
9. Na sredini jezika naredimo žleb – dvignemo robove jezika in ga potisnemo skozi usta – skozi ta žleb pihamo.
10. Posnemamo igranje trobente ali petje: la, la, la.
le, le, le.
11. Vaje za apikalni R:
➤ posnemamo brnenje avta (jezik je v ustih, z izdišnim zrakom tresemo ustrnice)

- posnemamo vžig motorja (jezik »gleda« iz ust in ga z izdišnim zrakom tresemo)
 - tresočo konico jezika potiskamo v usta (izgovarjamo BR - tu se jezična konica trese - nato temu zlogu dodajamo vokale: BRI - BRA - BRE - BRO - BRU - jezik se pomakne v usta).
12. Vaje telegrafiranja: tolčemo po mizi enkrat dolgo enkrat kratko - običajni ritem telegrafiranja in izrekamo - drd-drd-drd-

IV. VAJE USTNIC

1. Izbočimo ustnice v šobo in preidemo nazaj v normalno lego. oz. nasmeh. Ko otrok to vajo zadovoljivo izvaja, vključimo glasova U - I. Vedno nam je cilj čistost vokalov, k čemur pripomore izrazita motorika ustnic. Ustnice široko odpiramo, vključimo glas.
2. Masiramo spodnjo ustnico z zgornjimi zobmi in obratno.
3. Pritiskamo zgornjo ustnico na konico spodnjih sekalcev.
4. Oblizujemo zgornjo in spodnjo ustnico.
5. Široko odpremo usta in vključimo glas A, nato zmanjšamo odprtino in rečemo O (igre pri zobozdravniku).
6. Držanje svinčnika ali paličice med ustnicami in premikanje ustnic naprej in nazaj.
7. Držanje svinčnika ali paličice med ustnicami in nosom (zmaga tisti, ki dalj časa drži).
8. Stiskamo zamašek med ustnicami, nato pihamo v zamašek in ga izstrelimo naprej - najprej brez cilja, nato v cilj.
9. Tresemo ustnice z izdišnim zrakom: npr. vozimo avto BRRRRR.
10. Usta oblikujemo v lege vokalov I - E - A - O - U.
11. Vadimo prehode iz enega vokala na drugega - po taktu
12. Usta napolnimo z zrakom in udarimo po licih, da se usta z eksplozijo odprejo in spuste zrak ven. Postopoma izgovarjamo glas F.

V. DIHALNE VAJE

Gimnastika za dihala:

- Roke dvignemo - vdih, predklon in izdih na glas F, I, S, ...
- Dvignemo eno roko in vajo ponovimo
- Roke damo iz predročjenja (vdih) v zaročenje (izdih)
- Globoko vdihnemo skozi nos ob zatisnjenih ustnicah. Nekaj časa zrak zadržimo, nato sledi izdih skozi usta.
- Globoko vdihnemo skozi usta ob zatisnjenem nosu, zadržimo zrak, nato izdih skozi nos.

VI. IGRICE ZA BOLJŠO IZREKO NEKATERIH GLASOV

1. Komunikacijske sposobnosti najbolj razvija smotrna igra. Prva stopnja v oblikovanju aktivnega govora je **VOKALIZIRANJE** (otrok svoja doživetja izraža z vokali - ta doživetja povežemo z igro).

Vokal A:

Pestujemo, ljubkujemo in hkrati izrekamo glas A. Igro organiziramo na različnih zahtevnostnih stopnjah:

- Na našo pobudo otrok zaziblje igračo, izgovarja vokal A, ga ponavlja in popeva.
- Razvitejši oz. starejši otroci igro spremljajo z izštevanke:
 - PUPA AJA MEDO AJA
 - PUNČKA AJA MEDVED SPI
 - PUNČKA SPI MEDO SPI
- Temo zaokrožimo s pesmijo PUNČKA SPI, tako da se držimo za roke in poplesujemo v ritmu
 - LA LA
 - MALA MAJA
 - LA LA
 - MAJA AJA
- Vokal A ponazorimo z igrico »Pri zobozdravniku« ali »Pri zdravniku«, kjer mora otrok malo odpreti usta, da ga izreče.

Vokal U:

Igrica »Vlak prihaja«: ŠŠŠŠŠ ko pa pride do signala, ki ga predstavlja naša roka, se vlak ustavi UUUU

Vokal O:

Posnemamo začudenje: Glas O pridružimo primernemu izrazu na licih ali v očeh.

Vokal E:

Posnemamo meketanje kože - MEEEE ali beketanje ovce - BEEEE.

Vokal I:

Igrica »Konjiček«: z EEEE ga ustavimo, z IIII ga poženemo.

2. **Izgovarjanje ZLOGOV:** Izvabljam jih ob posnemalnih igrah oglašanja domačih živali. Te igre vadimo ob stalni pobudi ob sliki.

Največ težav v predšolski dobi imajo otroci ob izreki šumnikov in sičnikov, ter glasov R in L. Težave s sičniki in šumniki pogosto nastanejo zaradi slabega ali napačno usmerjenega izpiha. Preden začnemo z vadbo teh glasov je nujno, da otroka opozorimo na pravilno lego jezika in ustnic.

SIČNIKI: Jezik je zataknen za spodnje zobe, usta pa raztegnemo v nasmeh.

S: Oponašamo sikanje kače.

Z: Oponašamo let čebele.

Zven preverimo, da se z roko dotaknemo vratu.

ŠUMNIKI: Jezik je obrnjen navzgor, z usti pa naredimo šobo.

Š: Posnemamo vlak, pometanje po dvorišču, pihanje vetra, šumenje listja, podimo kokoši.

Ž: Iz »Z« izpeljemo »Ž«, tako, da izgovarjamo »Z«, pri tem pa stisnemo usta v šobo.

Žagamo drva (z gibi rok nakažemo žaganje dvoročne žage), oponašamo let čmrlja (hodimo po prstih, z rokami močno krilimo).

Sičnike urimo s pihanjem v ključ ali cevko, ki je spredaj zamašena. To postavimo navpično in jo potisnemo na spodnjo ustnico in brado ter zrak iz ust prosto izpihujemo navzdol v cevko. Če otrok pravilno izpiha izdišni zrak navzdol, se zasliši pisk, kar je znak, da ima otrok pravilno pozicijo jezika za glas S in pravilno usmerjen izpih. Otrok naj s piskom zaustavlja vlak - dimnik pri lokomotivi naj ponazori s šobo. Če tega ne zmore, mu stiskajmo lica z obeh strani za ustnicami s palcem in kazalcem. Obe igrici združimo: »vlak prihaja -UUU, signal vlaka ponazorimo s piskom in šumom na »ŠŠŠ«.

Ko zna otrok tvoriti pripornika na »S« in »Š«, se hitro nauči tudi »Z« in »Ž«.

L: Zopet opozorimo na pravilno lego jezika - obrnjen je navzgor. Ta glas utrjujemo s posnemanjem igranja trobente ali petja:

LA - LA - LA
LE - LE - LE
LI - LI - LI
LO - LO - LO
LU - LU - LU

R: Posnemamo ropotanje avtomobila: »BR-BR-BR« - tresemo obe ustnici. Če otrok tega ne zmore, naj si pomaga s kazalcem v vodoravni legi, ki naj ga premika navzgor ali navzdol po ustnicah, da jih spravi v tresenje.

3. Vključevanje posameznih glasov v govor:

Vse pridobljene glasove utrjujemo v besedah z naslednjimi igricama:

- Imenovanje slik
- Slika + izpuščanje glasov - npr. SOVA - OVA
- Slika + dodajanje glasov - npr. SOVA - KSOVA
- Dokončaj besedo - npr. SLADO - LED

4. Za ugotavljanje, če je glas zveneč ali nezveneč, nam služi napihnjjen balonček.

Balonček zavežemo, da ne uhaja zrak. Otrok ga da na svoja usta in nalahno pritiska k njim z blazinicami svojih prstov.

Otroku povemo oz. ponazorimo, da bo pri izreki zvenečih glasov B, D, G, občutil na konicah ali blazinicah svojih prstov vibracije balončkove površine.

Pri nezvenečih P, F, H, pa tega ne bo občutil.

Druga možnost za izvajanje dobrega razlikovanja med zvenečimi in nezvenečimi glasovi je tale: otroku rečemo naj zatisne obe ušesi z rokami in za nami glasno ponovi BABABA, takoj za tem naj s šepetom izreče PAPAPA. Pri »BA« sliši močno zvenenje v glavi, pri »PA« pa tega ne sliši.

Enako ugotovimo tudi pri zlogih DADADA, VAVAVA, RARARA, ŽAŽAŽA, JAJAJA, ki so zveneči, ter TATATA, KAKAKA, FAFafa, SASASA, ŠAŠAŠA, kjer tega ni, ker so nezveneči.

Pri glasu F potisnemo zgornjo ustnico k spodnjim sekalcem in ponazorimo pihanje sapice »FFFFFF«. Pihamo vato ali papirnat trak. Z izpihom na F si vato ali ping-pong žogico podajata dva otroka med seboj.

Glas V tvorimo na isti način kot glas F, le da mu dodamo zven. Z glasom V ponazorimo različno močno pihanje vetra /poleti enakomerno pihanje »VVVV«, jeseni močnejše, pozimi močno pihanje vetra, ki ga izvajamo s sunkovito in menjajočo močjo »VVVV-VV-VVV«/.

Lep zven glasu »V« dobimo pri igranju na glavnik (tenak papir položimo na glavnik in ga potresemo z »VVV«.

Igrice in vaje za delovanje mehkega neba

V navadnem pogovoru se mora mehko nebo zelo hitro gibati, drugače je izreka ponosljana, k temu zelo pripomorejo igrice za delovanje mehkega neba. Če mehko nebo visi, gre zrak skozi nosno votlino na prosto, zato takrat lahko izrečemo glasova m in n. Ko pa se mehko nebo dvigne tako visoko, da zapre izdišnemu zraku pot skozi nosno votlino, tedaj izrečemo vse druge glasove človeške govorice.

Vse že prej omenjene vaje izpihovanja dobro vplivajo na delovanje mehkega neba. Še boljše pa so vaje vsrkovanja skozi cevko.

(vsrkovanje in prenašanje raznih predmetov: vate, lepenke (čebele-cvetlice), raznobarnih koščkov papirja, graha, fižola, raznih lahkih semen, kovancev, kroglic, gumbov, žogic... lažje, težje predmete, na krajše, daljše razdalje)

Te vaje še otežimo, da predmete pri prenašanju dvigne visoko nad glavo-potrebno krepko vsrkovati, da predmet ne pade na tla.

Prenašanje lutkice iz postelje v kad..jo okopjle, nato nazaj.....

Napihovanje raznih barvnih balončkov....rokavčkov za plavanje, ..

Masiranje mehkega neba z grgranjem vode

Brenčimo na mmm, napolnimo usta z zrakom in končno izrečemo p..

Zehanje

Smrčanje

Srkanje vode z dlani

Vzklikamo »am« pred ogledalom in opazujemo dviganje in padanje mehkega neba

Vaje za jezik

Položaj jezika opazujemo pred ogledalom.

Jezik premikamo po zgornji in spodnji ustnici

Iztegovanje jezika proti zgornji ustnici (muca pije mleko)

Oblizovanje (muca se oblizuje)

Gibanje jezika levo-desno (brisalci)

Tleskanje z jezikom (konjiček teče počasi in hitro)

Iztegovanje jezika proti konici nosu in bradi

Dviganje jezika iz običajne lege do dlesni zgornjih zob in nazaj

Konico jezika položimo na dlesni zgornjih zob in nato na dlesni spodnjih zob

Jezik porinemo ven in nazaj-čim hitreje (klepetulje klepetajo)

Konico jezika dvignemo daleč nazaj na trdo nebo, da se vidi spodnji del jezika

t-t-t, td-td (ura)

tdi-tdi-tdi (posnemamo palčka-skačemo po eni nogi)

široko odpiramo usta in nihamo jezik iz enega ustnega kota do drugega

na sredini jezika napravimo žleb, ga potisnemo skozi ustnice in skozi ta žleb pihamo

la-la-la (trobenta)

oblizujemo zobe

konico jezika potiskamo k spodnjim zobem in dvigamo hrbet jezika

Vaje ustnic:

Oblikovanje okrogline-šobe š-š-š (podimo kokoši)

Raztegovanje ustnic-nasmeh (kača)

Menjavanje pozicije

Pokamo z usti (riba)

Pošiljamo poljubčke (na ogledalo)

Poganjanje ustnic z izdišnim zrakom (vozimo avto)

Žvižgamo

Izbočenje ustnic v šobo in nazaj v normalno lego -izrazita motorika ustnic (kasneje dodamo glas u-i)

Oblikovanje zgornje ustnice z jezikom

Premikanje ustnic pod zobmi. Masiranje spodnjih ustnic z zgornjimi zobmi in obratno.

Stiskanje zamaška z ustnicami in izstrelitev z izpihom (brez cilja, v cilj-povečujemo razdaljo)

Usta napolnimo z zrakom in udarimo po licih, da se z eksplozijo usta odprejo in spustijo zrak ven

GOVORNE IGRICE ZA POSPEŠEVANJE IZREKE

Igrice in vaje za izpihovanje (vplivajo na kakovost nekaterih soglasnikov : F, V, H, P, T, K,

pihanje skozi prosojno cevko-polivinilasto , širšo, tanjšo, krajšo, daljšo(vdih skozi nos),v vodo-valovi,čolnički, barčice, jadra, gol, ping-pong žogice, keglje

pihanje v vato, plamen sveče,

ugašanje sveče na različne razdalje,(dolgotrajen, hipni izpih),

izpihovanje milnih mehurčkov,

žvižganje,

piskanje na razne piščalke, igranje na orglice,

globoko vdihnemo in pihnemo v ogledalo, s tem da spreminjamo obliko ustnic(izpih z okrogolino in izpih z raztegnjenimi ustnicami)
napihovanje balona

burja VVVV

veter piha FFFF, ugriz v spodnjo ustnico

izpih v vato: PI-PI...PA,PE, PU, PO,

pihanje v vetrnico

pihanje v raznobarvne papirčke-usmeritev, moč, dolžina izpiha

PO 4. LETU

- Govor je popolnoma razumljiv.
- Veliko sprašuje – ZAKAJ?
- Poslušča in vezano pripoveduje dolge zgodbe, opisuje dogodke..
- V izreki se pojavijo tudi glasovi : Š, Ž, Č in R.
- Od četrtega do šestega leta prične otrok postopno uporabljati vsa slovnična pravila jezika

PO 5. LETU

- Govori tekoče. Izreka vseh glasov je pravilna, kar je predpogoj za učenje branja in pisanja.
- Rad poslušča zgodbe, šale, uganke,...
- Spretno uporablja stavke sestavljene iz 5-6 besed.
- Rad recitira in poje.
- Zanima ga branje in pisanje

KDAJ PO NASVET IN POMOČ

Ne glede na starost otroka, se starši takoj, ko začutite dvom glede razvoja govora vašega otroka oglasite na razgovor. Vsekakor pa je posvet potreben, ko otrokov govorno-jezikovni razvoj zaostaja pol leta za vrstniki.

Ne čakajmo, da se bo težava sama po sebi uredila. Večji kot je zaostanek v govoru in jeziku, težje ali celo nemogoče ga je nadoknaditi.

KAM PO NASVET IN POMOČ?

V Zdravstvenem domu Novo mesto je v tretjem nadstropju logopedska služba.

LOGOPEDINJE se ukvarjamo z odkrivanjem, diagnosticiranjem in terapijo govorno-jezikovnih motenj pri otrocih, mladostnikih in odraslih.

Na posvet ali na terapijo se lahko naročite osebno vsak dopoldan, po telefonu pa vsak dan od 12. do 13. ure na telefonski številki 07/ 3916727.

RAZVOJ GOVORA PREDŠOLSKEGA OTROKA

ZDRAVSTVENI DOM NOVO MESTO

LOGOPEDSKA AMBULANTA

GOVOR je osnovno sredstvo sporazumevanja med ljudmi. Realizira se s pomočjo jezika. Razvija se na podlagi bioloških in psiholoških činiteljev, ter vplivov socialne okolice.

PRVO LETO otroka je pripravljalna faza za nastanek govora in jezika. Motoriko govoril razvija s sesanje, grizenjem, žvečenjem in požiranjem. Nauči se poslušati zvoke in govor okolice. Odziva se z oglašanjem. Proti koncu leta pričinja razumevati sprva enostavne, nato vse bolj komplicirane besede govora. Razumevanje govora se razvije tri mesece prej, preden izgovori prvo besedo.

PO 1. LETU

- Izgovori prvo besedo in točno ve, kaj je ta pomeni.
- Razume tudi enostavna navodila (Pridi k meni.).

- Pozoren je na govor namenjen njemu.
- Rad ponavlja za nami besede (je »papagajček«).
- Sprva govori posamezne besede, s katerimi poimenuje predmete in dogodke, ki so mu zanimivi. Besede praviloma krajša.
- Kasneje začenja govoriti veliko, a nerazločno (ima svoj žargon).
- Pred drugim letom lahko jasno izgovarja tudi do 50 besed.
- Tvori stavke iz dveh besed.
- Od glasov uporablja: A, E, I, O, U, P, B, M, T, D in N.
- Na splošno govori manj razumljivo in počasi.

PO 2. LETU

- Z zanimanjem poslušaja kaj mu govorimo in odgovarja na vprašanja.
- Veliko in rad govori. Tudi igra komentira z govorom.
- Uporablja vse večje število besed (različne besedne vrste).

- Besede so vse bolj jasno izgovorjene. V stavke veže več kot dve besedi.
- Nauči se izgovarjati tudi :J, F, V, K, G, ob koncu leta tudi L.

PO 3. LETU

- Ob otrokovem tretjem letu je 50-75% njegovega govora razumljivega vsakemu.
- Aktivno sodeluje v razgovoru.
- Ugotovi, da z govorom lahko kontrolira dogajanje (prepričuje, ukazuje,...).
- Vneto poslušaja daljše zgodbe, pesmi,...
- Na kratko opiše sedanje in pretekle dogodke.
- Ko hiti, je razburjen lahko govori ne tekoče - (fiziološko jecanje).
- Točno izgovarja vse glasove, razen: Š, Ž, Č in R. Nadomešča jih z glasovi: S, Z, C in L.
- Veliko in rad govori. Pri govorjenju je zanesljiv.